

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy (...)19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 768/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Żelazowski
Protokolant:	Michał Góral

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa H. Z. (Z.)

przeciwko A. B. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 7 listopada 2018 r. sygn. akt I C 390/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu brzmienie:

"I. zasądza od pozwanego A. B. (1) na rzecz powódki H. Z. (Z.) 147.600 (sto czterdzieści siedem tysięcy sześćset) USD oraz 11.601 (jedenaście tysięcy sześćset jeden) CAD z ustawowymi odsetkami do dnia 31 grudnia 2015 r. i dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty poczynszy od dnia 18 sierpnia 2012 r.;

II. zasądza od pozwanego A. B. (1) na rzecz powódki H. Z. (Z.) kwotę 8.890,04 (osiem tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt 04/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od pozwanego A. B. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 28.231,22 (dwadzieścia osiem tysięcy dwieście trzydzieści jeden 22/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.”;

2. zasądza od pozwanego A. B. (1) na rzecz powódki H. Z. (Z.) kwotę 13.100,00 (trzynaście tysięcy sto) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Andrzej Żelazowski

Sygn. akt I ACa 768/20

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 kwietnia 2022 roku

Powódka H. Z. wniosła o zasądzenie od pozwanego A. B. (1) kwoty 147.600 USD oraz 11.601 CAN wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu w uzasadnieniu wskazując, że w 2005 roku strony zawarły umowę pożyczki, na podstawie której pozwany otrzymał od powódki dochodzone kwoty.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2018 roku, sygn. akt I C 390/13, Sąd Okręgowy w Krakowie w pkt I oddalił powództwo, w pkt II zasądził od powódki H. Z. (Z.) na rzecz pozwanego A. B. (1) kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zaś w pkt III nakazał ściągnąć od powódki H. Z. (Z.) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 3.803,26 zł tytułem zwrotu tymczasowo pokrytych wydatków gotówkowych w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, że strony postępowania od 1995 roku, przez ponad dziesięć lat, pozostawały w konkubinacie. Pozwany w tym czasie pozostawał w związku małżeńskim z inną kobietą. Strony zamieszkiwały razem w Kanadzie i USA. Prowadziły wspólne gospodarstwo domowe, miały wspólne konto bankowe. Wszelkie wydatki ponoszone były wspólnie, nie było wzajemnych rozliczeń. Wraz z dziećmi powódki żyli jak rodzina. Powódka i pozwany dokonywali wspólnie licznych inwestycji, które polegały na wspólnym zakupie nieruchomości do remontu, które następnie po ich wyremontowaniu sprzedawane były z zyskiem. Środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży przeznaczane były na bieżące wydatki (stanowiąc główne źródło utrzymania stron) a także w dalszym ciągu inwestowane.

Nieruchomość przy (...)w O., B.na F. została zakupiona w sierpniu 2005 roku za kwotę ok. 290.000 USD na własność pozwanego. Środki na jej zakup i remont pochodziły zarówno od powódki, jak i od pozwanego, który ustanowił hipotekę na nabytej nieruchomości, a także ze wspólnych środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Zakup nieruchomości był kolejną wspólną inwestycją stron, natomiast - ze względów podatkowych - nieruchomość została formalnie zakupiona na wyłączną własność pozwanego, albowiem powódka była już wówczas właścicielką jednej nieruchomości w USA. Strony dokonały zakupu ww. nieruchomości celem dokonania analogicznej, jak przy poprzednich transakcjach, wspólnej inwestycji, to jest celem wykonania remontu nieruchomości i jej sprzedaży z zyskiem.

Nieruchomość została wyremontowana przez pozwanego i wystawiona na sprzedaż w październiku 2006 roku za kwotę 459.000 USD. W tym czasie przez F. przeszedł huragan, który spowodował kryzys i załamanie na amerykańskim rynku nieruchomości, a w konsekwencji drastyczny spadek wartości nieruchomości. W związku z tym, iż nieruchomości nie udało się sprzedać, została ona wynajęta w grudniu 2005 r. za 1.500 USD miesięcznie. Czynsz najmu nie pokrywał jednak kosztów spłaty hipoteki. Pozwany upoważnił powódkę do podejmowania wszelkich decyzji dotyczących nieruchomości.

Pozwany w dniu 10 kwietnia 2006 roku złożył w obecności notariusza (notary public) oświadczenie następującej treści (w tłumaczeniu na język polski): Ja, A. B. (1), oświadczam, że na dzień 10 kwietnia 2006 roku jestem winny H. Z. kwotę 147.600 USD oraz 11.601 CAN. Do powyższej kwoty doda ona wszelkie dodatkowe koszty, które poniesie i pragnę zagwarantować, że gdybym uległ śmiertelnemu wypadkowi, pieniądze te zostaną jej zwrócone z wartości mojej nieruchomości w O. P., adres: (...) S.. Sporządzenie oświadczenia podyktowane było tym, iż pozwany pozostawał formalnie w dalszym ciągu w związku małżeńskim, stąd w razie jego śmierci własność nieruchomości przeszłaby na jego spadkobierców, żonę i dzieci, zaś powódka nie byłaby wówczas w stanie odzyskać zainwestowanych środków pieniężnych.

Nieruchomość została sprzedana 11 lutego 2011 roku na aukcji tzw.(...)za kwotę 90.000 USD, a środki z jej sprzedaży, po potrąceniu kosztów związanych z postępowaniem, przekazane zostały (...), jako wierzycielowi hipotecznemu. Inwestycja między stronami nie została rozliczona. Pozwany po rozstaniu z powódką wrócił do Polski.

Pismem z dnia 20 lipca 2012 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty w terminie 2 tygodni kwoty 147.600 USD i 11.601 CAN wraz z odsetkami liczonymi do dnia zapłaty. Wezwanie zostało odebrane osobiście przez pozwanego w dniu 3 sierpnia 2008 roku.

W prawie obowiązującym w stanie F. nie istnieją przepisy określające minimalną treść umowy pożyczki. Do zawarcia umowy pożyczki przez osoby niebędące przedsiębiorcami ani instytucjami finansowymi nie jest wymagana żadna, szczególna forma, niezależnie od wysokości pożyczki. Do umowy pożyczki znajdują zastosowanie przepisy ogólne dotyczące formy zobowiązań umownych.

Przypadki w których dla ważności umowy wymagane jest jej zawarcie w formie pisemnej, uregulowane są w Ustawach stanu F., Tytuł XLI. Ustawa o oszustwach, transfery niedozwolone i cesje, Rozdział 725. Umowy nieważne, Sekcja 725.01. Poręczenie, etc. Z regulacji tych wynika, iż nie będzie można wystąpić z roszczeniem wynikającym z umowy pożyczki, jeśli świadczenie z tej umowy nie zostanie wykonane w okresie jednego roku od momentu jej zawarcia, chyba że umowa lub zobowiązanie, z których wynika roszczenie, lub też notatka lub memorandum potwierdzające roszczenie, będzie sporządzone na piśmie oraz podpisane przez stronę, która ma uczynić zadość temu roszczeniu, lub osobę przez nią prawidłowo upoważnioną.

Kwestia przedawnienia roszczeń wynikających z ustnej umowy pożyczki została uregulowana w Ustawach stanu F., Tytuł VIII. Przedawnienie, Rozdział 95. Przedawnienie roszczeń; zasiedzenie, Sekcja 95.11- przedawnienie dotyczące roszczeń innych niż zwrot nieruchomości. Zgodnie z tym przepisem, z roszczeniami innymi niż dotyczącymi zwrotu nieruchomości, wynikających z niesporządzonych na piśmie: umowy, zobowiązania, zasad odpowiedzialności należy wystąpić w terminie 4 lat. Okres czasu przedawnienia rozpoczyna swój bieg od momentu, kiedy powstaje podstawa do wystąpienia z roszczeniem. Podstawa taka powstaje wraz z nastąpieniem ostatniego elementu stanowiącego podstawę do wystąpienia z roszczeniem. Z linii orzeczniczej sądów stanu F. wynika, iż w odniesieniu do ustnej umowy pożyczki, która ma zostać zwrócona na żądanie pożyczkodawcy, podstawa do wystąpienia z roszczeniem (pозwem), a także rozpoczęcie okresu przedawnienia ma miejsce w momencie wezwania pożyczkobiorcy do zapłaty (zwrotu pożyczki) oraz braku zwrotu kwoty pożyczki przez pożyczkobiorcę.

Bieg przedawnienia w zakresie wszelkich roszczeń z wyjątkiem tych uregulowanych w sekcjach 95.281, 95.35 oraz 95.36¹ ulega przerwaniu poprzez: a) nieobecność w stanie osoby, która ma zostać pozwana, b) używanie przez osobę, która ma zostać pozwana fałszywego nazwiska, które jest nieznanie osobie uprawnionej do wniesienia pozwu, na skutek czego doręczenie pozwu jest niemożliwe; c) ukrycie się osoby która ma zostać pozwana, na skutek czego doręczenie pozwu nie jest możliwe (...) f) zapłatę jakiegokolwiek części roszczenia głównego lub odsetek wynikającego ze zobowiązania potwierdzonego na piśmie. Litery a-c nie mają zastosowania w przypadku, gdy doręczenie pozwu lub publiczne ogłoszenie pozwu mogło zostać dokonane w sposób wystarczający, aby pozew został uwzględniony po objęciu jurysdykcji przez inny sąd.

Sąd Okręgowy zważył, że stosownie do treści art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Na powódce ciążył w pierwszej kolejności ciężar wykazania, iż pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki; dalszą kwestią była kwestia oceny stosunku prawnego łączącego strony, w tym ważności umowy oraz możliwości dochodzenia roszczenia pomimo określonego upływu czasu. W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie wykazała, aby pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki, co tym samym czyni zbędnym dokonywanie dalszych rozważań dotyczących ewentualnej możliwości dochodzenia roszczenia z tego tytułu przez powódkę. Jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, strony postępowania przez lata pozostawały w nieformalnym związku prowadząc wspólne gospodarstwo domowe, mając wspólne konto bankowe oraz wspólnie ponosząc wydatki związane z ich codziennym życiem. Powódka i pozwany prowadzili również wspólne interesy w sferze biznesowej. Na przestrzeni lat dokonywali licznych inwestycji, które polegały na zakupie nieruchomości przeznaczonych do remontu, które następnie - po ich wyremontowaniu - sprzedawane były z zyskiem. Środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży przeznaczane były na bieżące wydatki (stanowiąc główne źródło utrzymania stron) a także w dalszym ciągu inwestowane. Można przy tym uznać, iż strony w prowadzonych interesach się uzupełniały. Pozwany, posiadający wiedzę i umiejętności z zakresu budownictwa, zajmował się remontem zakupionych nieruchomości, powódka zaś kwestiami formalnymi. Większość nieruchomości była przez strony zakupywana na współwłasność. Wyjątek stanowiła nieruchomość w O. P., która, jak ustalił Sąd, ze względów podatkowych została nabyta formalnie na wyłączną własność pozwanego. Powódka dysponowała upoważnieniem

do podejmowania wszelkich decyzji związanych z nieruchomością. Środki na zakup i remont nieruchomości w O. P. pochodziły zarówno od powódki, jak i od pozwanego, który ustanowił hipotekę na nabytej nieruchomości a także ze wspólnych środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Powyższa wspólna inwestycja stron, tak jak pozostałe inwestycje, miała doprowadzić do sprzedaży odremontowanej nieruchomości z zyskiem, przewyższającym poczynione nakłady finansowe. Krach na amerykańskim rynku nieruchomości przekreślił powyższe plany; środki pozyskane ze sprzedaży nieruchomości przekazane zostały (...), jako wierzycielowi hipotecznemu. Zebrany w sprawie materiał dowodowy prowadzi do ustalenia, iż strony dokonały wspólnej inwestycji, która zakończyła się finansowym fiaskiem, natomiast brak jest podstaw do przyjęcia, aby pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki, a w konsekwencji aby pozwany obowiązany był do zapłaty na rzecz powódki objętej żądaniem pozwu kwoty, tytułem zwrotu kwoty pożyczki. Należy zauważyć, co wskazano powyżej, iż treść oświadczenia z dnia 10 kwietnia 2006 r. nie daje żadnych podstaw do przyjęcia, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki. Nie powtarzając wcześniej przytoczonej argumentacji należy zauważyć, iż, jak wynika z treści oświadczenia, intencją pozwanego było zapewnienie, iż gdyby pozwany uległ śmiertelnemu wypadkowi, to powódka odzyska kwotę 147.600 USD oraz 11.601 CAN, a także wszelkie dodatkowe koszty, które poniesie - a pieniądze te miały zostać jej zwrócone z wartości nieruchomości pozwanego w O. P., adres: (...) S.. Z treści oświadczenia wynika jedynie, że pozwany jest winien powódce określoną sumę pieniężną, która w wypadku jego śmierci miałaby zostać zwrócona powódce z wartości nieruchomości w O. P.. W ocenie Sądu Okręgowego wskazuje to niezbitcie na intencję pozwanego, aby zapewnić powódce zwrot nakładów poczynionych w związku ze wspólną inwestycją stron, na wypadek jego śmierci. Powódka, jako osoba pozostająca w nieformalnym związku z pozwanym, i nie będąca współwłaścicielem nieruchomości, nie posiadała tytułu prawnego, który umożliwiłby odzyskanie zainwestowanych w nieruchomość środków pieniężnych. Należy przy tym zaznaczyć, iż oświadczenie z 10 kwietnia 2006 r. sporządzone zostało na żądanie powódki. Zasady logiki nakazują przyjąć, iż gdyby w istocie strony miała łączyć umowa pożyczki, to w sytuacji spisywania oświadczenia pozwany mógł wprost odwołać się do faktu zawarcia takiej umowy, wskazując chociażby w jakim terminie będzie zobowiązany do zwrotu kwoty pożyczki.

O kosztach postępowania Sąd orzekł jak w punkcie II sentencji na zasadzie art. 98 k.p.c., Nadto, w punkcie III sentencji, nakazano ściągnięcie od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwoty 3.803,26 zł tytułem zwrotu tymczasowo pokrytych w sprawie wydatków gotówkowych, zgodnie z dyspozycją art. 83 pkt 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę i zasądzenie kwot jak w żądaniu pozwu, w tym zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powódka zarzuciła;

1. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń sądu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie (dokonanie błędnych ustaleń faktycznych), a to w szczególności:

- ustalenie, że wszystkie nieruchomości strony nabywały wspólnie, gdy tym czasem strony miały wspólne i indywidualne inwestycje;

- ustalenie, że zakup nieruchomości w O. P. był inwestycją wspólną oraz że Powódka nie udzieliła Pozwanemu pożyczki w kwotach 147.600 USD oraz 11.601 CAN, gdy tymczasem zakup nieruchomości w O. P. był inwestycją wyłącznie pozwanego, a powódka pożyczyła pozwanemu kwoty 147.600 USD oraz 11.601 CAN;

-ustalenie, że wszystkie wydatki ponoszone były przez strony wspólnie i nie było wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami, gdy między stronami część wydatków ponoszona była oddzielnie (oddzielne inwestycje) oraz dokonywane były rozliczenia;

- ustalenie, że na dzień złożenia pozwu, po stronie powódki nie istniała wierzytelność objęta pozwem, gdy wierzytelność ta istnieje;

- ustalenie, że zobowiązanie pozwanego wygasło z chwilą zbycia nieruchomości w O. P.;

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. przez dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego w części dotyczącej oświadczenia pozwanego z dnia 10 kwietnia 2006 r. z pominięciem reguł interpretacyjnych wynikających z art. 65 k.c., skutkiem czego sąd ustalił, że pozwany nie zaciągnął u powódki pożyczki w kwotach 147.600 USD oraz 11.601 CAN zamiast ustalić, że pozwany zaciągnął u powódki pożyczkę na te kwoty;

3. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. oraz 316 k.p.c. przez dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem istotnej części materiału dowodowego tj. zeznań świadka H. M. oraz wiadomości email z dnia 11 i 14 listopada 2011 r. a w konsekwencji nie ustalenie (pominięcie) istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznych;

4. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez uznanie za wiarygodne zeznań pozwanego w części dotyczącej twierdzeń odnośnie zakupu nieruchomości w O. P. jako wspólnej inwestycji stron postępowania i faktu nieudzielenia mu pożyczki przez powódkę oraz dotyczących okoliczności powstania i treści oświadczenia pozwanego z dnia 10 kwietnia 2006 r. chociaż są one sprzeczne tak wewnątrz jak i zasadami logiki oraz z pozostałym materiałem dowodowym, w tym zeznaniami powódki, pozostałych świadków, treścią oświadczenia z dnia 10 kwietnia 2006 r. wiadomościami email z 11 i 14 listopada 2011 r., treścią umowy nabycia nieruchomości w O. P. w sytuacji gdy z tych dowodów wynika inaczej i w konsekwencji błędne ustalenie, że Pozwany nie pożyczył od powódki kwot 147.600 USD oraz 11.601 CAN;

5. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i odmowę wiarygodności i mocy dowodowej zeznaniom powódki oraz świadków M. K. (1), P. F. (1) i M. K. tylko z tego względu, że są to osoby bliskie i wiedzę mają posiadać wyłącznie od powódki, gdy to ostatnie nie jest prawdą, a także w sytuacji, gdy zeznania tych świadków są logiczne, wzajemnie się uzupełniają i nie stoją w sprzeczności z żadną częścią materiału dowodowego zebranego w sprawie, z wyłączeniem części zeznań pozwanego (którym Sąd nie powinien dać wiary), co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia, że powódka nie pożyczyła pozwanemu kwot 147.600 USD oraz 11.601 CAN;

6. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie na jakiej podstawie Sąd uznał, że oświadczenie z 10 kwietnia 2006 r. sporządzone zostało na żądanie powódki, a także na jakiej podstawie Sąd ustalił, że wiedzę o charakterze i źródle pochodzenia środków pieniężnych na zakup nieruchomości w O. P. posiadają świadkowie wyłącznie od powódki, a skutkiem czego zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej, gdzie okoliczności te stanowiły asumpt dla uznania, że pisemne oświadczenie pozwanego nie potwierdza, że strony łączyła umowa pożyczki oraz powód dla odmowy przyznania waloru wiarygodności części zeznań świadków;

7. naruszenie przepisu art. 224 oraz 232 k.p.c. poprzez brak dopuszczenia z urzędu dowodu na okoliczność ustalenia reżimu podatkowego w USA lub Kanadzie i sytuacji podatkowej stron sporu (w tym stanu majątkowego), mimo iż w świetle ustalonych przez Sąd okoliczności faktycznych konieczność przeprowadzenia dowodu na tę okoliczność jest oczywista z punktu widzenia wyjaśnienia okoliczności z których wywodzone są skutki prawne, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy;

8. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów § 725.01 oraz § 95.1 l(k) Ustawy stanu F.((...)) przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepisy te jako istotny element umowy pożyczki określają terminu zwrotu pożyczki, gdy tym czasem żadnych ograniczeń lub wymogów nie stawiają, co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwego zastosowania danego przepisu i do przyjęcia, że strony sporu nie łączyła umowa pożyczki.

9. naruszenie art. 207 § 6 k.p.c. samodzielnie oraz w związku z art. 232 k.p.c. i oba w związku z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dokumentów złożonych przez powódkę na ostatniej rozprawie, w tym umów sprzedaży nieruchomości.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (obecnie art. 327¹ § 1 k.p.c. który wszedł w życie w dniu 07.11.2019 r.) jest usprawiedliwiony tylko wówczas, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia, co uniemożliwia kontrolę instancyjną. W przedmiotowej sprawie uzasadnienie wyroku Sądu I instancji pozwala na przeprowadzenie kontroli instancyjnej jasno wskazując jaki stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił i jakie przepisy prawa materialnego do jego oceny zastosował.

Nie było również konieczności dopuszczania z urzędu dowodu na okoliczność reżimu podatkowego w USA, a dowód taki nie jest konieczny dla poczynienia relewantnych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził wszystkie niezbędne dowody.

W sprawie należy jednak zgodzić się z zarzutami naruszenia przepisów postępowania, których zasadność sprowadza się do tego, że Sąd Okręgowy dokonał zbyt schematycznej oceny relacji łączącej strony, niezasadnie przyjął, że inwestycja w O. P. była wspólną inwestycją stron, a powódka przekazała pozwanemu środki finansowe pod innym jak pożyczka tytułem prawnym. Nie sposób także zgodzić się z ustaleniami, że oświadczenie z dnia 10 kwietnia 2006 roku uzasadniała jedynie obawa, że w razie śmierci pozwanego powódka nie odzyska zainwestowanych środków bowiem spadkobiercami pozwanego byli jego żona i dzieci.

W ocenie Sądu Apelacyjnego prawidłowo oceniony dowód z zeznań powódki, pozwanego oraz świadków P. F. (1) i M. K. (1) prowadzić musiał do ustalenia, że inwestycja w nieruchomości w O. P. była prowadzona przez samego pozwanego, z wyłączeniem powódki, a H. Z. udzieliła mu jedynie pożyczki na pokrycie części kosztów zakupu nieruchomości oraz jej remont. Zeznań świadków P. F. i M. K. (1) nie dyskwalifikuje okoliczność, że są dziećmi powódki, a ich depozycje są wyważone i bezstronne. Co istotne świadek P. F. (1) wiedzę w zakresie umowy łączącej strony posiadał nie tylko od powódki, ale także od pozwanego, a pozwany nie zwalczał twierdzeń, że poczuwał się do zwrotu kwot uzyskanych od powódki.

Ze zgodnych w zasadzie zeznań świadków i stron wynika, że powódka i pozwany prowadzili przez wiele lat wspólne gospodarstwo domowe, a na jego utrzymanie zarabiali między innymi w ten sposób, że inwestowały w zabudowane nieruchomości do remontu, w których pozwany dokonywał niezbędnych prac, a następnie nieruchomości sprzedawano z zyskiem. Pod koniec jednak wspólnego życia stron ich relacje ochłodziły się, między stronami nie było zaufania, a pozwany zeznał wręcz, że traktował je jako przedsięwzięcie biznesowe. O charakterze relacji stron świadczy również fakt, że pozwany spisał przed notariuszem oświadczenie z dnia 10 kwietnia 2006 roku. Doświadczenie życiowe nakazuje przyjąć, że nie jest to zachowanie typowe a spisywanie takich oświadczeń nie jest powszechną praktyką w związkach konkubenckich i świadczy o braku wzajemnego zaufania.

Zawarcia umowy pożyczki, a ściślej ze względu na skomplikowane relacje osobiste i majątkowe w jakich pozostawały strony, umowy nienazwanej zbliżonej do pożyczki, nie wyklucza również fakt, że pozwany nie powołał się wprost na zawartą umowę w oświadczeniu z dnia 10 kwietnia 2006 roku. W ocenie Sądu Apelacyjnego samo oświadczenie, że pozwany uznaje swój dług wobec powódki (stwierdzenie, że jest powódce winien sporną kwotę) nie może być interpretowane w oderwaniu od dynamiki relacji stron, a zupełne pozbawienie znaczenia prawnego tego oświadczenia, jak przyjął Sąd Okręgowy, jest nietrafne. Pozwany wprost w treści zeznań przyznaje przy tym, że na nieruchomości wydatkowano sumę na poziomie ok. 120.000,00 USD i ta kwota winna przypaść powódce zgodnie z powołanym oświadczeniem (jakkolwiek wskazuje inny cel tego oświadczenia, tj. zabezpieczenie powódki na wypadek jego ewentualnej śmierci).

Powódka przekazała pozwanemu środki finansowe, a spór między stronami sprowadzał się do tytułu prawnego, pod jakim je przekazano, a w konsekwencji do tego, kogo obciąża ryzyko nieudanej inwestycji w nieruchomości w O. P..

Pozwany twierdził, że powódka zainwestowała te środki i powinna ponosić w całości konsekwencje załamania rynku nieruchomości i straty zainwestowanych środków, zaś powódka twierdziła, że sporne środki finansowe przekazała pozwanemu, a on je zainwestował i to wyłącznie jego obciąża ryzyko utraty tych środków, podczas gdy powódka ma prawo żądać ich zwrotu niezależnie od tego, czy pozwany osiąga zysk czy też stratę.

Na podstawie zeznań powódki, świadków P. F. i M. K. (1) Sąd Apelacyjny przyjmuje, że między stronami doszło do zawarcia ustnej umowy pożyczki. W umowie tej nie wskazano terminu zwrotu pożyczki, ale oznaczenie takiego terminu nie stanowi essentialia negotii umowy pożyczki i nieoznaczenie terminu nie wpływa na ważność zawartej umowy. Powódka chciała wspomóc pozwanego w jego przedsięwzięciu biznesowym, a z zarobionych pieniędzy pozwany miał rozliczyć się z powódką. Za takim charakterem umowy między stronami przemawia okoliczność, że ich relacje były już wówczas mocno ochłodzone, uczucia, którymi wcześniej się darzyli osłabły i strony nie były już gotowe do podejmowania wspólnych przedsięwzięć i związanego z tym ryzyka. Powódka przekazała pozwanemu objęte żądaniem pozwu środki na podstawie zawartej między nimi umowy pożyczki, a pozwany zobowiązany był do ich zwrotu niezależnie od wyniku inwestycji w nieruchomości w O. P.. Jak wynika z zeznań powódki (k. 208) powódka udzieliła pozwanemu pożyczki na pokrycie wszelkich kosztów inwestycji w wysokości ok. 160.000,00 USD, w tym na pokrycie 30 % wartości nieruchomości i kosztów remontów oraz spłat rat kredytu. Kwota jaką zamierzał pozwany uzyskać ze sprzedaży nieruchomości i za jaką wystawiona została nieruchomość na sprzedaż w październiku 2005 r. wynosiła 459.000,00 USD i była wyższa o 164.000,00 USD od ceny jej zakupu wynoszącej 295.000,00 USD. W oświadczeniu z dnia 10 kwietnia 2006 r. wskazano jako należne dla powódki kwoty 147.600 USD i 11.601 CAN (tj. na zbliżonym poziomie do powołanej różnicy kosztów zakupu i sprzedaży) co uwiarygadnia twierdzenia powódki odnośnie wysokości zobowiązań pozwanego oraz zamiaru pozwanego i faktycznej możliwości pokrycia należności z tytułu rozliczeń z powódką z dochodów uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości, których pozostała część w razie powodzenia inwestycji przypadłaby pozwanemu.

Podsumowując, ujawniony w sprawie stan faktyczny prowadzi do wniosku, że strony zawarły umowę pożyczki, a powódce przysługiwało roszczenie o zasądzenie dochodzonej pozwem kwoty.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. uwzględniając jego zmianę dokonaną mocą art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.1830).

W konsekwencji uznania roszczenia powódki za uzasadnione zaskarżony wyrok podlegał zmianie także w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. O kosztach tych orzekł Sąd na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c.

Na koszty procesu po stronie powodowej złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym w kwocie 7200 zł ustalone na podstawie §2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490) w związku z §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265), opłata od udzielonemu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, uiszczona część opłaty sądowej od pozwu w kwocie 1000 zł oraz kwota 673,04 zł tytułem uiszczony zaliczki na koszty tłumaczenia (k.122).

W punkcie 1.III Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 28 231,22 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, w tym kwotę 24 101 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona oraz kwotę 4130,22 zł tytułem wydatków tymczasowo pokrytych ze Skarbu Państwa szczegółowo wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przy uwzględnieniu, że z zaliczki uiszczony przez powódkę uregulowano należności w łącznej kwocie 673,04 zł.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na zasadzie art. 386 §1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w punkcie 1. sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. ich wysokości ustalając na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265 tj. ze zm.) na kwotę 8100 zł oraz uwzględniając uiszczoną przez powódkę opłatę sądową od apelacji w kwocie 5000 zł.

SSA Andrzej Żelazowski